

Datum: 21 augustus 2017 Uw kenmerk: IENM/BSK-2016/50983
Bijlagen: 1 Ons kenmerk: 1196615/SK/msj/006-Y

E-mail: s.kunst@gr.nl
Telefoon: 070 340 71 70

Onderwerp: Briefadvies *Rijgeschiktheid bij diabetes mellitus*

Publicatienr. 2017/13

Geachte minister,

Op 14 maart 2016 [verzocht u mij te adviseren](#) over rijgeschiktheid bij diabetes mellitus, en om daarbij het voorstel van de Europese Commissie te betrekken (bijlage A van de adviesaanvraag). Het voor u liggende briefadvies is opgesteld door de [Commissie Rijgeschiktheid](#) van de raad.

Inleiding

Aanleiding van deze adviesaanvraag is het voorstel van de Europese Commissie tot wijziging van de eisen met betrekking tot deze aandoening betreffende het rijbewijs (bijlage III van EU richtlijn 2006/126/EG). Een voorstel tot aanpassing van deze bijlage III is tot stand gekomen op basis van advisering van de Europese Diabetes werkgroep die bijeen is gekomen op 23 september 2015. Volgens de Europese regelgeving dienen na goedkeuring door de Europese Commissie de aanbevelingen te worden verwerkt in de nationale regelingen van de verschillende lidstaten. Daarbij mogen lidstaten wel strengere eisen stellen, maar geen lichtere. Na instemming van het Europees Parlement en de Europese Raad moet Nederland uiterlijk op 1 januari 2018 de gewijzigde eisen hebben geïmplementeerd. De Gezondheidsraad heeft in december 2002 voor het laatst geadviseerd over rijgeschiktheid en diabetes mellitus.¹ De voorstellen voor eisen rijgeschiktheid voor personen met diabetes mellitus zijn opgenomen in de regeling eisen geschiktheid 2000 (REG2000).

Ernstige hypoglykemieën

Het grootste risico voor personen met diabetes mellitus achter het stuur is een hypoglykemie. In dat geval kan een bewustzijnsverandering optreden, die zonder het nemen van de juiste maatregelen kan resulteren in volledig bewustzijnsverlies.

Hypoglykemie is de meest voorkomende, acute bijwerking van glucoseverlagende middelen zoals insuline. Ernstige hypoglykemieën zijn hypoglykemieën waarvoor hulp van derden nodig is voor herstel. Deze hypoglykemieën komen jaarlijks bij ongeveer een derde van de personen met diabetes mellitus type 1 voor en bij 8 procent van personen met (insuline behandelde) diabetes type 2. Ernstige hypoglykemieën gaan per definitie gepaard met cognitieve stoornissen en vormen een potentieel risico in het verkeer.²

Het voorstel van de Europese Diabetes werkgroep

Het voorstel van de Europese Diabetes werkgroep is opgesteld om als basis te dienen voor amendering van Annex III van de richtlijn 2006/126/EC die handelt over medische aandoeningen en rijbewijzen. Het deel daarin dat gaat over diabetes mellitus dateert uit 2009. De Europese Diabetes werkgroep stelt voor groep 1 rijbewijzen (rijbewijzen T, A, B en B+E) dat personen met diabetes mellitus – met medicatie die een hypoglykemie kan induceren – voldoende ziekte inzicht moeten tonen, een hypoglykemie goed moeten voelen aankomen, en in staat moeten zijn de aandoening adequaat onder controle te hebben.

- Het rijbewijs mag worden afgegeven of verlengd in uitzonderlijke gevallen, onder de voorwaarde dat het wordt ondersteund door een medisch specialistisch rapport en er een periodieke medische beoordeling plaatsvindt.

- Rijbewijzen mogen niet worden afgegeven of verlengd indien personen een hypoglykemie onvoldoende voelen aankomen (hypo-unawareness).
- Rijbewijzen mogen niet worden afgegeven of verlengd indien er sprake is van terugkerende ernstige hypoglykemieën, tenzij dit wordt ondersteund door een medisch specialistisch rapport en een periodieke medische keuring.
- Voor ernstige hypoglykemieën – tijdens wakkere uren –, geldt dat een rijbewijs niet mag worden afgegeven of verlengd vanaf 3 maanden na de meest recente ernstige hypoglykemie.

In de vorige versie van de Europese regelgeving werd men bij herhaaldelijke ernstige hypoglykemieën (twee of meer ernstige hypoglykemieën binnen 12 maanden) voor groep 1 en groep 2 rijbewijzen rijongeschikt verklaard. Door nu onderscheid te maken in een ernstige hypoglykemie – tijdens wakkere uren of tijdens de slaap –, is er de mogelijkheid ontstaan voor personen uit groep 1 rijbewijzen, na de laatste ernstige hypoglykemie – tijdens wakkere uren – na 3 maanden weer rijgeschikt te worden verklaard.

Regeling Eisen Geschiktheid

De huidige Regeling Eisen Geschiktheid (REG2000) schrijft voor dat personen met ernstige hypoglykemieën ongeschikt zijn voor alle rijbewijzen. Iemand kan weer geschikt worden verklaard op basis van een specialistisch rapport, opgesteld door een internist (paragraaf 5.2.1). Voor personen uit rijbewijs groep 1 schrijft de REG2000 geen restrictie in maanden voor, terwijl voor personen die voor een rijbewijs uit groep 2 in aanmerking willen komen de voorwaarde geldt dat ze de afgelopen twaalf maanden geen ernstige hypoglykemie hebben gehad (paragraaf 5.2.3.b).

Het nieuwe voorstel van de Europese Diabetes werkgroep kijkt hier vanaf door afgifte of verlenging van het rijbewijs uit groep 1 pas toe te staan na drie maanden vanaf de laatste ernstige hypoglykemie tijdens wakkere uren. De andere aanbevelingen van de Europese Diabetes werkgroep zijn in lijn met de huidige REG2000.

Oordeel van de Commissie Rijgeschiktheid

De commissie onderschrijft de bevinding dat voor personen uit groep 1 rijbewijzen met diabetes mellitus – met medicatie die een hypoglykemie kunnen veroorzaken – het verantwoord is dat bij voldoende ziekte inzicht en adequate controle over de aandoening men rijgeschikt kan worden geacht. Verder deelt ze de mening van de Europese Diabetes werkgroep om iemand met diabetes mellitus bij afgifte of verlenging pas een rijbewijs te verstrekken drie maanden na een ernstige hypoglykemie – in wakkere uren –. De rijgeschiktheid dient beoordeeld te worden door een medisch specialist op het gebied van diabetes. Dit kan volgens de Commissie Rijgeschiktheid zowel een internist-endocrinoloog als een internist-diabetoloog zijn. Ze adviseert dit te specificeren in de REG2000 (paragraaf 5.2.3.a). Een tekstvoorstel voor de REG2000 is bijgevoegd in bijlage A.

Ik onderschrijf de bevindingen en het advies van de Commissie Rijgeschiktheid.

Met vriendelijke groet,

prof. dr. W.A. van Gool,
voorzitter

Literatuur

- ¹ Gezondheidsraad. *Rijgeschiktheid van mensen met diabetes mellitus*. Den Haag: Gezondheidsraad, 2002; publicatienr. 2002/15.
- ² *Diabetes Mellitus richtlijn*. Kennisinstituut van Medisch Specialisten; 2016.

A Tekstvoorstel REG2000

5.2.3 Diabetes mellitus behandeld met middelen die hypoglykemieën kunnen veroorzaken

a groep 1: Personen met diabetes mellitus die behandeld worden met middelen die hypoglykemieën kunnen veroorzaken en die de hypoglykemieën adequaat voelen aankomen, in staat zijn hiermee geschikt om te gaan en geregeld worden gecontroleerd door een internist-endocrinoloog of een internist-diabetoloog, kunnen op basis van de aantekening van de keurend arts worden goedgekeurd voor een termijn van maximaal vijf jaar. Voor ernstige hypoglykemieën -tijdens wakkere uren-, geldt dat een rijbewijs niet mag worden afgegeven of verlengd tot 3 maanden na de meest recente hypoglykemie.

Bij een ernstige functiestoornis, na een positieve rijtest, voor maximaal drie jaar. Ten minste iedere tien jaar is een rapport van een oogarts noodzakelijk.

b groep 2: Personen met diabetes mellitus die behandeld worden met middelen die hypoglykemieën kunnen veroorzaken kunnen geschikt worden verklaard voor rijbewijzen van groep 2 op voorwaarde dat zij:

- 1 in het afgelopen jaar geen ernstige hypoglycemie hebben gehad;
- 2 op de hoogte zijn van de risico's van een hypoglycemie;
- 3 hypoglycemieën goed voelen aankomen en in staat zijn daarmee adequaat om te gaan;
- 4 minstens tweemaal per dag en op voor het besturen relevante momenten aan zelfcontrole doen door middel van een bloedglucosetest;
- 5 geen ernstige diabetische complicatie hebben.

Bij iedere beoordeling is een rapport van een internist vereist en ten minste iedere vijf jaar een rapport van een oogarts. De maximale geschiktheidstermijn is drie jaar.